

Katedra primární pedagogiky

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta

TEMATICKÉ OKRUHY Z PSYCHOLOGIE DÍTĚTE KE STÁTNÍ BAKALÁŘSKÉ ZKOUŠCE

obor Učitelství pro mateřské školy

1. **Příčiny psychické deprivace a subdeprivace.** Význam rodiny pro zdravý duševní vývoj dítěte.
2. **Vytváření vztahu mezi matkou a dítětem od narození do 2 let** (specifický vztah k jedné osobě - matce, separační úzkost, rozšíření sociálních vztahů k širší rodině).
3. **Kognitivní a sociální vývoj dítěte v období batolete** (1,5/2 - 3/4 let/ - symbolické, předpojmové myšlení, zrod psychologického Já, období negativismu), možné výchovné problémy v tomto věku.
4. **Předškolní věk 3/4 – 5/6 let:** rozvoj jemné a hrubé motoriky, vývoj kresby a konstruktivních her.
5. **Kognitivní vývoj** (předpojmové, názorové myšlení, charakteristiky dětského myšlení, rozvoj řeči, význam „vnitřní řeči“ pro regulaci chování). Kognitivní vývoj dítěte od 2 – 6/7 let podle J. Piageta.
6. **Socializace dítě v předškolním věku** – vývoj sociální reaktivity, sociálních kontrol (pocity viny - vývoj svědomí), sociálních rolí a jejich odraz ve hře, přijetí role chlapce a dívky.
7. **Možné problémy ve vývoji dítě v předškolním věku a možnosti intervence:** Výchovně zanedbané děti (sociokulturní handicap), dítě nadměrně závislé na rodině (problémy adaptace).

8. **Možné problémy ve vývoji dítě v předškolním věku a možnosti intervence:** Dítě s citovými problémy jako je úzkostnost, strach, smutek. Zvýšené sebeprosazování a agresivní jednání.
9. **Hyperaktivní dítě, diagnostické příznaky hyperaktivity** jako je nerovnoměrný vývoj jednotlivých psychických funkcí, odchylky v emocionalitě, senzomotorické koordinaci, neklid jako součást neurotických projevů dítěte. Sociální důsledky hyperaktivity, problémy těchto dětí v sociálním učení.
10. **Základní vývojový úkol v období kojeneckém ,batolete a předškolním věku** podle E. Eriksona.
11. **Sociální potřeby dítěte a jejich uspokojování v mateřské škole.** Sociální zkušenosti, dovednosti a schopnost jejich uplatnění ve vrstevnické skupině.
12. **Vývojový stav dítěte před vstupem do školy (6-leté dítě):** tělesná zralost, kognitivní, emočně sociální zralost (tzv. složky školní připravenosti).
13. **Varianty neadekvátní připravenosti dítěte pro vstup do školy** („rizikové“ děti pro vstup do školy), možné příčiny a možnosti včasného vyhledávání těchto dětí v MŠ.
14. **Pedagogicko-psychologická diagnostika školní zralosti a připravenosti** a možnosti intervence.
15. **Nadané dítě v předškolním věku** – vyhledávání a rozvíjení těchto dětí.
16. **Specifické poruchy učení** – základní informace o příčinách SPU, možnosti prevence a intervence před vstupem do školy - u dětí s vývojovými deficity, ze kterých se mohou v budoucnu SPU tvořit.
17. **Vstup dítěte do školy**, přijetí role školáka a spolužáka, vztah žáka k autoritě učitele, charakteristiky učení žáků v počáteční třídě.
18. **Výchova dítěte v rodině**, kvalita emočního vztahu k dítěti, výchovné vedení dítěte (dimenze řízení - silné, střední, slabé, rozporné), akceptace dětské individuality, stanovení hranic, které jsou podmínkou k vytváření pozitivních mezilidských vztahů.
19. **Pedagogicko-psychologická diagnostika v MŠ:** etapy v diagnostické činnosti, možné chyby v diagnostické činnosti učitelek v MŠ. Strukturované a nestrukturované pozorování, škálování / uveďte příklady z praxe/ .
20. **Integrace dětí z odlišného kulturního prostředí** do MŠ, možné adaptační problémy. **Integrace dětí zdravotně znevýhodněných** do MŠ, spolupráce s rodinou a poradenskými institucemi / PPP,SPC/.

Základní literatura:

Gillernová, I., Mertin V.: Psychologie pro učitelky mateřských škol. Praha, Portál, 2010. 2. přepracované vydání

Langmeier, J. Krejčířová, D.: Vývojová psychologie. Praha, Grada, 2006.

Matějček, Z.: Dítě a rodina v psychologickém poradenství. Praha, SPN, 1991.

Vágnerová, M.: Vývojová psychologie, Praha, Portál, 2000.

Kolláriková, Z., Pupalam B.(eds): Předškolní a primární pedagogika, Predškolská a elementárna pedagogika. Praha, Portál, 2001.

Zelinková, O.: Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací plán. Praha, Portál, 2001.